

Ontologie

Termín sám – svými kořeny – napovídá, že by mělo jít o logos čili disciplínu (ovšemže filosofickou), která se zabývá jsoucím, tedy jednotlivými jsoucny nebo úhrnem či celkem všech jsoucen, eventuelně některými dalšími stránkami a souvislostmi jsoucen, jejich povahou či povahou jejich vztahů s jinými jsoucny atd., a to vše a vždycky z hlediska jejich jsoucnosti nebo bytí (nebo bytnosti atd.). Na první pohled je zřejmé, že tu musíme užít hned několika dalších termínů, když chceme vyjasnit, oč v „ontologii“ jde, a význam těchto dalších termínů musí být také objasněn a vyjasněn – a to bude nutně také náležet do oboru ontologie. Musíme proto hned od počátku pečlivě sledovat a zkoumat, kdy nám půjde o povahu jsoucen a jejich vztahů, a kdy naopak o povahu pojmů a pojmových souvislostí. Nemůžeme však ontologii jako filosofickou disciplínu rozdělit na dvě disciplíny, z nichž jedna by se zabývala pouze jsoucny, zatímco druhá naopak pouze pojmy, a to především proto, že právě jakožto filosofická disciplína nemůže obstát ani bez jednoho, ani bez druhého. Jednak každá filosofická disciplína musí být schopna se vztáhnout ke všemu a k čemukoli, pokud to vůbec má nějaký filosofický význam, neboť každá disciplína musí v nějakém smyslu a rozsahu být celou filosofií, jednak filosofie je ze své podstaty (neboli svým bytostným určením) reflexí, a jako taková si musí zachovat plnou schopnost podrobovat svým reflexím (a to kritickým, systematickým a ke kořenům jdoucím neboli radikálním reflexím) jak své myšlenkové (myslící, myslivé, myšlenkou uchopující) vztahy jak ke skutečným jsoucnům, tak ke svým myšlenkovým prostředkům, tedy včetně pojmovosti jakožto aktivního pojímání či uchopování, ale také k jejich příslušným myšlenkovým modelům, „konstruktům“, pojmovým předmětům (i ne-předmětům), které nikdy nemohou být prostě zahrnuty do rámce „výkonu“, tj. aktivity myslících subjektů. (To mimo jiné znamená, že problém intencí a intencionalit nutně náleží alespoň v jistém rozsahu také do ontologie.) Naproti tomu je třeba kriticky odmítnout pokusy (jako např. Nicolae Hartmanna) redukovat ontologii na pouhé „učení o kategoriích“ (Kategorienlehre).

(Písek, 110717-1.)